

Studieförbundens ekonomi

2010

Folkbildningsrådet

Inledning

Folkbildningsrådet har sedan 2005 sammanställt uppgifter om studieförbundens ekonomi på samtliga organisationsnivåer: nationell, regional- och lokal nivå.

Undersökningen utgör en del av Folkbildningsrådets uppföljning av att studieförbunden genomför verksamhet enligt gällande statsbidragsvillkor. Den svarar också mot Folkbildningsrådets behov att följa den ekonomiska utvecklingen inom studieförbunden. Dessutom används uppgifterna för att kunna fullgöra återrapporteringen till regering och riksdag och ge utbildningsdepartementet underlag för budgetarbetet. SCB använder uppgifterna för att i sin statistik rapportera offentliga kostnader för utbildningsväsendet i Sverige.

I tabeller redovisas det bearbetade insamlingsmaterialet. Tabellerna ger information om:

- resultat från all verksamhet i studieförbunden på samtliga nivåer
- resultat från bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer
- resultat från bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå
- resultat från annan verksamhet på lokal nivå (ej statsbidragsberättigad)
- lokalavdelningarnas samlade resultat
- övergripande sammanställning av antalet cirkelledare och annan personal

Innehåll

Sammanfattning _____	4
Nyckeltal 2010 _____	4
Jämförelse 2008 – 2010 i fasta priser _____	4
Genomförande _____	6
All verksamhet på samtliga nivåer _____	7
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2010 _____	8
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2008 - 2010 _____	9
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå _____	10
Annan verksamhet på lokal nivå _____	12
Lokalavdelningarnas samlade resultat _____	14
Cirkelledare och övrig personal _____	15

Sammanfattning

Nyckeltal 2010

- Studieförbundens totala **intäkter** uppgick till 4,8 miljarder kronor – varav för folkbildningsverksamheten 3,7 miljarder kronor.
- Bidragsdelen för folkbildningsverksamheten var 2,4 miljarder kronor, varav statsbidraget var 1,6 miljarder kronor (44 procent av intäkterna).
- Deltagar- och försäljningsintäkternas del av omsättningen inom folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 24 procent.
- Studieförbundens totala **kostnader** uppgick till 4,7 miljarder kronor – varav för folkbildningsverksamheten 3,7 miljarder kronor. Den lokala nivån svarade för 3,1 miljarder kronor.
- Personalkostnaderna för folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 1,7 miljarder kronor (55 procent av kostnaderna).
- Antalet cirkelledare var cirka 113 000 varav 80 procent inte är arvoderade.
- Det egna kapitalet på central och regional nivå var 407 mkr.
- Fem av studieförbunden redovisade ett överskott för folkbildningsverksamheten och fem redovisar ett underskott för folkbildningsverksamheten.
- 46 procent av studieförbundens 341 lokala enheter redovisade underskott som resultat av verksamheten.

Jämförelse 2008 – 2010 i fasta priser

- De totala **intäkterna** har ökat från 4,5 till 4,8 miljarder kronor vilket är 7 procent
- De totala **kostnaderna** har ökat från 4,4 till 4,8 miljarder kronor vilket är 7 procent.
- Det totala **resultatet** har blivit 13 mkr lägre – ett överskott 2008 på ca 59 mkr mot ett överskott 2010 på ca 46 mkr.
- Resultatet av **folkbildningsverksamheten** har halverats mellan 2008 och 2010 – från ett överskott på ca 26 miljoner kronor 2008 till ca 13 mkr 2010. På avdelningsnivå är minskningen 3,5 mkr, på distriktsnivå 7,5 mkr och på förbunds nivå 2 mkr.
- Inom **annan verksamhet** är resultaten 2008 och 2010 samma, drygt 33 mkr kronor.
- Folkbildningens andel av de totala intäkterna har minskat från 81 procent 2008 till 77 procent 2010.
- Folkbildningens andel av det totala resultatet har minskat från 43 procent 2008 till 28 procent 2010.
- Statsbidragets andel av de totala bidragen har ökat från 66 procent 2008 till 68 procent 2010.

Vid alla jämförelser i rapporten är 2008 och 2009 års priser omräknade till 2010 års priser med hjälp av Konsumentprisindex; 1,009 respektive 1,013. Miljoner kronor förkortas till mkr, tusen kronor till tkr.

Nyckeltal 2008- 2010 i fasta priser (tkr)

	2008	2009	2010
Totala intäkter alla nivåer	4 472 778	4 653 736	4 789 654
varav folkbildningsverksamheten	3 619 687	3 692 982	3 686 915
varav annan verksamhet	853 091	960 753	1 102 739
Totala kostnader alla nivåer	4 427 965	4 650 913	4 755 133
varav folkbildningsverksamheten	3 614 280	3 734 246	3 696 845
varav annan verksamhet	813 685	916 667	1 058 288
Resultat efter dispositioner alla nivåer	59 259	49 200	46 299
varav folkbildningsverksamheten	25 695	13 656	12 967
varav annan verksamhet	33 563	35 544	33 332
Totalt bidrag	2 372 923	2 399 208	2 396 169
varav statsbidrag	1 577 542	1 609 813	1 636 982
Totalt eget kapital (nationellt, region)	405 831	427 446	407 211

Genomförande

Uppgifterna på lokal och regional nivå är insamlade genom enkät till förbundens ekonomihandläggare. Enkäten har haft samma utformning sedan 2005. För den lokala nivån är redovisningen uppdelad på verksamhetsområdena ”folkbildningsverksamhet” och ”annan verksamhet” (= ej statsbidragsberättigad). För region/distrikt presenteras en koncentrerad sammanställning av ekonomin för de tre studieförbund som har treledsorganisation (ABF, Studieförbundet och Studieförbundet Vuxenskolan).

Uppgifterna på nationell nivå är hämtade från studieförbundens årsredovisningar för 2010.

Enskilda studieförbunds uppgifter presenteras inte. Presentationen innehåller endast sammanfattande tabeller över samtliga studieförbund.

Det är svårt att göra jämförelser mellan studieförbunden av flera skäl:

- Studieförbundens organisationsstrukturer ser olika ut och ändras över tiden.
- Arbetsfördelningen mellan förbundens organisationsled varierar liksom kostnadsfördelningen på olika nivåer.
- Studieförbund med tvåledsorganisation redovisar oftast alla kostnader och intäkter på lokalavdelningsnivå. Det gör inte de tre studieförbund som har en treledsorganisation.

Antal studieförbund har ökat – från 2008 finns Ibn Rushd och från 2010 Kulturens Bildningsverksamhet med i sammanställningarna.

Antalet juridiska personer inom de tio studieförbunden uppgick vid rapporteringstillfället juni 2010 till 381 (2009 389, d.v.s. en minskning med 8). På lokal nivå fanns 341, på regional nivå 30 och på nationell nivå 10.

På nationell nivå har kostnader och intäkter reducerats för de förbund som bruttoredovisar det erhållna statsbidrag från Folkbildningsrådet med motsvarande transfererat statsbidrag till lokal nivå.

Alla redovisade belopp i tabellerna är i tusental kr (tkr).

All verksamhet på samtliga nivåer

Tkr	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	4 789 654	4 176 615	172 415	440 624
Kostnader inkl avskrivningar**	4 755 133	4 124 429	174 868	455 836
Resultat efter finans o dispositioner	46 299	52 516	-1 687	-4 530
Akkumulerat kapital	407 211		109 437	297 774
*varav				
Bidrag (stat, kom, landsting, övr.)	2 396 169	2 134 655		
** varav				
Personalkostnader	2 638 481	2 320 939	113 895	203 647

I tabellen redovisas all verksamhet som ingår i studieförbundens juridiska personer på samtliga nivåer. På nationell nivå ingår koncernredovisade resultat.

Studieförbundens totala intäkter uppgick till 4 790 mkr (4 654 mkr år 2009).

Av dessa var intäkterna på lokal nivå 4 177 mkr (3 978 mkr år 2009), för regioner och distrikt i de tre förbund som inte ingår på avdelningsnivå 172 mkr (182 mkr år 2009) och på nationell nivå 440 mkr (494 mkr år 2009).

Bidragen från stat, kommun, landsting/regioner och övriga bidrag utgjorde på lokal nivå 2 135 tkr eller 52 procent av de totala lokala intäkterna (2 062 tkr eller 61 procent år 2009).

Av de totala intäkterna på lokal nivå utgjorde intäkterna av den statsbidragsberättigade verk-

samheten 74 procent eller 3 090 mkr (77 procent och 3 051 mkr år 2009). Övrig verksamhet i de lokala avdelningarna, främst uppdragsutbildning, utgjorde 26 procent eller 1 086 mkr (23 procent och 927 mkr år 2009).

Utöver denna verksamhet bedriver studieförbunden, en inte obetydlig verksamhet i bolag, stiftelser och andra institutioner. Denna verksamhet beräknas ha en betydande omsättning.

Personalkostnaderna är 2 638 mkr vilket är en ökning med 141 mkr jämför med föregående år.

Det ackumulerade egna kapitalet inklusive fonder utgör 407 mkr vilket är en minskning med 20 mkr sedan föregående år. Uppgifter om eget kapital avser nationell och regional nivå. Utöver det finns eget kapital på lokal nivå och på central nivå i stödfonder och centralfonder m.m.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2010

Tkr	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 686 915	3 090 468	172 415	424 032
Kostnader inkl avskrivningar**	3 696 845	3 084 050	174 868	437 927
Resultat efter finans o dispositioner	12 967	18 259	-1 687	-3 605
Akkumulerat kapital	406 936		109 437	297 499
*varav				
Statsbidrag	1 636 982	1 498 246		
Landstingsbidrag	268 072	145 294	122 778	
Kommunbidrag	317 550	317 550		
Övriga bidrag	173 565	173 565		
Summa bidrag	2 396 169	2 134 655		
**varav				
Personalkostnader	1 972 021	1 654 479	113 895	203 647

Tabellen är underlag för de uppgifter som SCB årligen publicerar i sin sammanställning av "Kostnader för utbildningsväsendet för samtliga utbildningsformer". Samtliga organisationsnivåer ingår i underlaget. Beträffande den regionala nivån kan inte uteslutas uppdragsverksamhet kan ingå då detta inte är kartlagt.

2010 fick studieförbunden 1 637 mkr (varav 194 mkr i förstärkningsbidrag) i statsbidrag från Folkbildningsrådet. Motsvarande summor för år 2009 var 1 590 mkr respektive 189 mkr.

Vid en genomgång av studieförbundens årsredovisningar har samtliga redovisat sina statsanslag. Förbundens transfereringar av bidrag till lokal

avdelningarna redovisas av fyra förbund direkt i resultaträkningen och av övriga förbund i noter.

Landstingens bidrag uppgår till sammanlagt 268 mkr (279 mkr år 2009) varav 145 mkr redovisas på lokal nivå (150 mkr 2009) och 123 mkr (131 mkr 2009) på regional nivå.

Kommunernas bidrag uppgår till 318 mkr (367 mkr år 2009).

Studieförbundens totala personalkostnader för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten uppgick till 1 972 mkr (2 030 mkr år 2009) varav personalkostnaderna på den lokala nivån utgör 1 654 mkr (1 733 mkr år 2009).

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2008 - 2010

	2008	2009	2010
Intäkter			
<i>Avdelningar</i>	3 002 706	3 051 375	3 090 468
<i>Region/distrikt</i>	176 750	181 526	172 415
<i>Förbund</i>	440 231	460 083	424 032
Totalt	3 619 687	3 692 983	3 686 915
Kostnader inkl avskrivningar			
<i>Avdelningar</i>	3 001 350	3 076 074	3 084 050
<i>Region/distrikt</i>	172 924	180 604	174 868
<i>Förbund</i>	440 007	477 569	437 927
Totalt	3 614 281	3 734 247	3 696 845
Resultat efter finans o disp			
<i>Avdelningar</i>	21 667	-3 438	18 259
<i>Region/distrikt</i>	5 658	3 337	-1 687
<i>Förbund</i>	-1 629	13 757	-3 605
Totalt	25 695	13 656	12 967
Akkumulerat kapital inkl fonder			
<i>Region/distrikt</i>	108 580	122 718	109 437
<i>Förbund</i>	295 142	302 779	297 499
Summa	403 722	425 497	406 936

Resultatet av folkbildningsverksamheten har mellan 2008 och 2010 minskat med 13 mkr, från 26 mkr till 13 mkr. Det innebär en

halvering av resultatet. På avdelningsnivå är minskningen 3,5 mkr, på distriktsnivå 7,5 mkr och på förbunds nivå 2 mkr.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på lokal nivå

Bidragsberättigad folkbildning, lokalavdelningar Tkr	2008	2009	2010
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	728 964	718 095	726 917
Statsbidrag	1 373 026	1 428 847	1 498 246
Kommunbidrag	372 165	368 162	317 550
Övriga bidrag*	298 579	291 057	318 859
Övriga intäkter	229 971	245 213	228 896
Summa intäkter	3 002 705	3 051 375	3 090 468
* varav landstingsbidrag	129 139	149 437	145 294
KOSTNADER			
Material, ext verksamhetstjänster	346 861	370 484	409 453
Lokal, Inv, Fastigheter	396 713	402 250	405 688
Förbrukn.inventarier, rep, frakt	44 297	46 371	51 521
Resekostnader	27 637	28 947	34 293
Marknadsföring	107 737	103 353	103 296
Kontorskostn, övr ext tjänster	318 432	327 841	344 187
Övriga externa kostnader	35 085	25 153	42 543
Personalkostnader	1 683 346	1 732 770	1 655 660
Poster av engångskaraktär	2 300	- 1 944	- 5 835
Summa driftskostnader	2 962 408	3 035 225	3 040 806
Avskrivningar enl plan	38 942	40 850	43 244
Kostnader inkl avskrivningar	3 001 350	3 076 075	3 084 050
VERKSAMHETSRESULTAT	1 355	-24 700	6 418
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	47 570	36 056	26 530
Kostnadsränta	-26 305	-15 494	-17 868
Resultat före bokslutsdisp	22 620	-4 138	15 081
Bokslutsdispositioner	- 953	- 700	3 179
RESULTAT	21 667	-3 439	18 260

9 studieförbund 2008 och 2009, 10 studieförbund 2010

Fem av studieförbunden redovisar ett överskott för folkbildningsverksamheten på lokal nivå (fyra år 2009) och fem redovisar ett underskott för sin verksamhet.

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår för alla studieförbund till i genomsnitt 24 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Åtta studieförbund ligger under 25 procent medan två studieförbund redovisar ca 40 procent eller mera.

Statsbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 48 procent med variationer från 30 procent till 97 procent.

Kommunbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 10 procent (12 procent 2009). Variationen är från 8 procent till 18 procent.

Landsting/regionbidraget andel av intäkterna är i genomsnitt 5 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Variationen är från 0,5 till 13 procent.

Övriga bidrags andel av intäkterna är i genomsnitt 6 procent av intäkterna vilket är en ökning med 1 procent jämfört med föregående år.

Bland studieförbundens kostnader dominerar **personalkostnaderna** som uppgår i genomsnitt till 54 procent av de totala kostnaderna (56 procent 2009). För nio av studieförbunden är det en variation mellan 46 till 62 procent. Ett studieförbund redovisar 25 procent.

Kostnaderna för **lokaler** med mera är i genomsnitt 13 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Åtta av studieförbunden redovisar mellan 9-16 procent och två studieförbund redovisar 3-6 procent.

■ Annan verksamhet på lokal nivå

Annan verksamhet, lokalavdelningar			
Tkr	2008	2009	2010
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningintäkter	419 233	485 649	582 514
Statsbidrag (ej via FBR)	31	33 910	39 715
Kommunbidrag	116 117	118 308	140 946
Övriga bidrag*	155 110	162 138	197 219
Övriga intäkter	102 315	126 370	125 753
Summa intäkter	792 806	926 375	1 086 147
*varav landstingsbidrag	7 320	6 407	3 828
KOSTNADER			
Material, ext verksamhetstjänster	75 506	82 392	106 530
Lokal, Inv, Fastigh	112 253	125 466	126 799
Förbrukn inventarier, rep, frakt	5 029	14 316	19 328
Resekostnader	16 319	7 024	13 075
Marknadsföring	26 946	27 107	23 020
Kontorskostn, övr ext tjänster	46 517	53 158	49 483
Övriga externa kostnader	3 036	8 550	14 031
Personalkostnader	447 572	543 222	666 461
Poster av engångskaraktär	2 033	2 775	3 767
Summa driftskostnader	735 212	864 010	1 022 495
Avskrivningar enl plan	16 122	17 434	17 886
Kostnader inkl avskrivningar	751 334	881 444	1 040 381
VERKSAMHETSRESULTAT	41 472	44 931	45 765
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	4 300	2 074	1 878
Kostnadsränta	-12 107	-13 188	-10 210
Resultat före bokslutsdisp	33 666	33 816	37 433
Bokslutsdispositioner	0	1 866	-3 179
RESULTAT	33 666	35 702	34 254

9 studieförbund 2008 och 2009, 10 studieförbund 2010

Utöver den statsbidragsberättigade verksamheten bedriver studieförbunden även annan utbildningsverksamhet. Det sker som uppdragsverksamhet och som huvudmän för olika skolor och institut. Denna verksamhet bedrivs genom de lokala enheterna (som redovisas i ovanstående tabell) och i vissa fall via bolag och stiftelser utanför studieförbundens egna juridiska personer.

Annan verksamhet på lokal nivå hade 2010 en omsättning på 1 086 tkr vilket är en ökning med 187 tkr jämfört med föregående år. Annan

verksamhet utgör 26 procent av lokalavdelningarnas totala omsättning (23 procent 2009). Hos sju studieförbund är annan verksamhet lägre än 20 procent och hos två studieförbund mellan 44 och 66 procent. Ett studieförbund rapporterar ingen annan verksamhet.

Sju av studieförbunden redovisar sammantaget ett överskott från annan verksamhet vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Lokalavdelningarnas samlade resultat

Lokalavdelningar Resultat tkr	2008	2009	2010
Avd med negativt (före finansiellt och dispositioner)	-61 418	-57 824	-67 634
Avd med positivt (före finansiellt och dispositioner)	103 370	77 904	118 765
Summa tkr	41 952	20 080	51 131
Avd med negativt (efter finansiellt och dispositioner)	-53 514	-43 475	-53 084
Avd med positivt (efter finansiellt och dispositioner)	107 282	75 555	104 547
Summa tkr	53 767	32 080	51 463
Antal avdelningar			
Avd med negativt (före finansiellt och dispositioner)	177	197	175
Avd med positivt (före finansiellt och dispositioner)	186	151	166
Summa avdelningar	363	348	341
Avd med negativt (efter finansiellt och dispositioner)	137	156	157
Avd med positivt (efter finansiellt och dispositioner)	226	192	184
Summa avdelningar	363	348	341

I redovisningsunderlaget för avdelningarnas verksamhet 2010 ingår 341 enheter, vilket är en minskning från föregående år med 7 enheter. Av tabellen framgår att 175 av avdelningarna gick med underskott före finansiella kostnader och intäkter samt före bokslutsdispositioner medan 166 avdelningar redovisade överskott.

Resultaten förbättrades efter att hänsyn tagits till finansiella kostnader och intäkter samt bokslutsdispositioner till att 157 avdelningar redovisade ett sammanlagt underskott med 53 mkr (43 mkr år 2009) och 184 avdelningar redovisade ett överskott med 105 mkr (75 mkr år 2009).

Det sammanlagda nettoresultatet uppgår till 51 mkr (32 mkr år 2009).

Cirkelledare och övrig personal

	2008	2009	2010
Cirkelledare	112 354	116 486	112 666
varav ej arvoderade	76 027	92 179	89 936
varav arvoderade	35 902	23 969	22 359
varav tillsvidareanställda	425	338	371
Personal – ej cirkelledare	3 549	3 902	3 957

Antalet cirkelledare rapporteras till 112 000. Av dessa var 371 tillsvidareanställda vilket är en ökning sedan 2009.

Cirka 90 000 (80 procent) cirkelledare genomför sitt uppdrag utan arvode. Det är dock stora skillnader mellan studieförbunden. Hos fyra studieförbund genomför över 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode. I två

studieförbund genomför 50 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode.

Sedan 2006 har antalet cirkelledare utan arvode ökat från 55 procent till 80 procent.

Antalet anställda, som inte är cirkelledare, uppgick sammanlagt på alla nivåer i genomsnitt till 3 957 (3 902 år 2009).

Folkbildningsrådet

Box 380 74, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se